യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5
(ഉപശമ+പ്രകരണമ്)/സർഗം 91

ശ്രീരാമ ഉവാച .

പരമാകാശ-കോശാ+ദ്രി/രൂഢ-ലോകാ+ന്തര+ദ്രുമമ് .
താരകാ-പുഷ്പ-ശബലംൻ ദേവാ-സുര-വിഹംങ്/ഗമമ് .. 1

വിദ്യു+ന്മ+ഞ്ജരിതോ-പാ+ന്ത/നീല-നീരദ-പല്ലവമ് .
സർവർതു/രമ്യ-ചന്ദ്രാർക/ഗണ-രമ്യക-ദന്തുരമ് .. 2

സപ്താബ്ധി-വാപീ-വലിതം സരി+ച്ഛത-മനോഹരമ് .
ചതുർ/ദശ-വിധാ-ന+ന്ത/ഭൂത-ജാതോപ-ജീവിതമ് .. 3

ജഗത്/കാനന-മാ+ക്ര+മ്യ+ സ്ഥിതായാഃഖ് കൃത-ജാലകമ് .
ബ്രഹ്മൻഥ്.സംസൃതി-മൃ+ദ്വീകാ/ലതായാ വിതതാ-കൃതേഃ .. 4

ജരാ-മരണ-പർവായാഃസ് സുഖ-ദുഃഖ-ഫലാ-വലേഃ .
ആരൂഢ-മൂല-മാലായാ മോഹ-സേക-ജലാ+ഞ്ജലേഃ .. 5

കിം ബീജമഥ ബീജസ്യ തസ്യ കിം ബീജ-മുച്യതേ .
അഥ ത+സ്യാപി കിം ബീജം ബീജംൻ തസ്യാപി കിം ഭവേത് .. 6

സർവ-മേതത്-സമാസേന പുനർ-ബോധ-വിവൃ+ദ്ധയേ .
സിദ്ധയേ+ ജ്ഞാന-സാരസ്യ വദ മേ വദതാംവ്-വര .. 7

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അന്തർ/ലീന-ഘനാ-രമ്ഭ/ശുഭാ-ശുഭ/മഹാ+ങ്കുരമ് .
സംസൃതി+വ്രതതേർ/ബീജം ശരീരംവ് വിദ്ധി രാഘവ .. 8

ശാഖാ+പ്രതാന-ഗഹനാ ഫല-പല്ലവ-ശാലിനീ .
തേനേയം ഭവതി+ സ്ഫീതാ ശരദീവ വസു+ന്ധരാ .. 9

ഭാവാ-ഭാവ-ദശാ-കോശംൻ ദുഃഖ-രത്ന-സമുദ്/ഗകമ് .
ബീജമസ്യ ശരീരസ്യ ചിത്ത-മാശാവ-ശാനുഗമ് .. 10

ചിത്താ-ദിദ-മുദേ+ത്യുച്ചൈഃസ് സദ-സച്ചാങ്ഗ-ജാലകമ് .
തഥാ ചൈതത്-സ്വയം സ്വപ്ന-സംഭ്രമേ+ഷ്വനു-ഭൂയതേ .. 11

യഥാ ഗന്ധർവ-സംകല്പാത്/പുരമേവം ഹി ചേതസഃ .
സവാ-തായന-മാകാര/ഭാസുരംഞ്ജ് ജായതേ വപുഃ .. 12

യദിദംങ് കിംചിദാ-ഭോഗി/ ജാഗതംൻ ദൃശ്യതാംങ് ഗതമ് .
രൂപംൻ തച്ചേ-തസഃസ്/ സ്ഫാരംങ് ഘടാ-ദിത്വം മൃദോ യഥാ .. 13

ദ്വേ ബീജേ ചിത്ത-വൃക്ഷസ്യ വൃത്തി+വ്രതതി-ധാരിണഃ .
ഏകം പ്രാണ-പരി+സ്പന്ദോ+ ദ്വിതീയൻ ദൃഢഭാവനാ .. 14

യദാ+ പ്രസ്/പന്ദതേ+ പ്രാണോ നാഡീ-സംസ്/പർശനോ+ദ്യതഃ .
തദാ സംവേദന-മയംഞ്ച് ചിത്ത-മാശു+ പ്രജായതേ .. 15

യദാ ന+ സ്പന്ദതേ+ പ്രാണഃശ് ശിരാ-സരണി-കോടരേ .
അസംവ്-വിത്തി-വശാ+ത്തേന ചിത്ത-മന്തർന ജായതേ .. 16

പ്രാണ+സ്പന്ദന/മേവേദംഞ്ച് ചിത്ത+ദ്വാരേണ ദൃശ്യതേ .
ജഗ+ന്നാമാ-ഗതംവ് വ്യോമ്നി നീല+ത്വാദിവ-ദീദൃശമ് .. 17

പ്രാണ+സ്പന്ദന-സുപ്താ ച ത+ച്ഛാന്തിം ശാന്തി-രുച്യതേ .
പ്രാണ-സംസ്പന്ദനാത്-സംവി/+ദ്യാതി വീടേവ ചോദിതാ .. 18

സംവി+ത്സ്ഫുരതി ദേഹേഷു+ പ്രാണ+സ്പന്ദ+പ്രബോധിതാ .
ചക്രാ-വർത്തൈ/രങ്ഗ-ണേഷു/ വീടേവ കരതാഡിതാ .. 19

സതീ സർവഗതാ സംവ്-വിത്/പ്രാണ+സ്പന്ദേന ബോ+ധ്യതേ .
സൂക്ഷ്മാത്-സൂക്ഷ്മ-തരാ-കാരാ ഗന്ധ-ലേഖേവ വായുനാ .. 20

സംവ്-വി+ത്സം/രോധനേ+ ശ്രേയഃഫ് പരമംവ് വിദ്ധി രാഘവ .
കാരണാ+ക്രമണംയ് യത്ര+ ക്ഷോഭസ്/തത്ര-ന വി+ദ്യതേ .. 21

സംവ്-വി+ത്സ/മുദിതൈ/വാശു യാതി സംവ്-വേ+ദ്യ-മാദരാത് .
സംവ്-വേദനാ-ദന+ന്താനി തതോ ദുഃഖാനി ചേതസഃ .. 22

സംസുപ്താ+ന്തര/ബോധായ സംവ്-വിത്-സൻ തിഷ്ഠതേ യദാ .
ലബ്ധം ഭവതി ലബ്ധവ്യൻ തദാ തദമലം പദമ് .. 23

തസ്മാത്/പ്രാണ-പരി+സ്പന്ദൈർ/വാസനാ-ചോദനൈസ്/തഥാ .
നോ ചേത്സംവ്-വിദ-മു+ച്ഛൂനാംങ്ങ് കരോഷി തദജ്ഞോ ഭവാൻ .. 24

സംവ്-വിദു+ച്ഛൂനതാംഞ്ച് ചിത്തംവ് വിദ്ധി തേനേദ-മാതതമ് .
അനർഥ-ജാല-മാലൂന/വിശീർണ-ജന-ജീവകമ് .. 25

യോഗിന+ശ്ചിത്ത-ശാ+ന്ത്യർഥംങ്ങ് കുർവന്തി+ പ്രാണ-രോധനമ് .
പ്രാണാ-യാമൈസ്/തഥാ+ ധ്യാനൈഃഫ്/ പ്രയോഗൈ+ര്യുക്തി-കല്പിതൈഃ .. 26

ചിത്തോപശാന്തിഫലദം പരമം സാമ്യ-കാരണമ് .
സുഭഗം സംവിദഃസ് സ്വാ+സ്ഥ്യം പ്രാണ-സരോ-ധനംവ് വിദുഃ .. 27

ജ്ഞാന-വദ്ഭിഃഫ് പ്രകടിതാ/-മനു-ഭൂതാംഞ്ച് ച രാഘവ .
ചിത്ത+സ്യോത്/പത്തിമ-പരാംവ് വാസനാ-ജീവിതാം ശൃണു .. 28

ദൃഢ-ഭാവനയാ+ ത്യക്ത/പൂർവാ-പര/വിചാരണമ് .
യദാ-ദാനം പദാർ/ഥസ്യ വാസനാ സാ പ്രകീർതിതാ .. 29

ഭാവിതസ്/തീവ്ര-സംവേഗാ/ദാ+ത്മനാ യ+ത്തദേവ സഃ .
ഭവ+ത്യാശു മഹാ-ബാഹോ വിഗതേ-തര-സംസ്മൃതിഃ .. 30

താദൃ+ഗ്രൂപഃസ്/ സ-പുരുഷോ വാസനാ-വിവശീ-കൃതഃ .
യത്/പശ്യതി തദേ-ത+ത്തത്-സ+ദ്വസ്/ത്വിതി വിമു+ഹ്യതി .. 31

വാസനാ-വേഗ-വൈവ+ശ്യാത്-സ്വരൂപം പ്രജ-ഹാതി തത് .
ഭ്രാന്തം പശ്യതി ദുർ/ദൃഷ്ടിഃസ് സർവം മദ-വശാ-ദിവ .. 32

അസ+മ്യഗ്/ജ്ഞാനവാ-നേവ ഭവ+ത്യാധി/പരി+പ്ലുതഃ .
അന്ത+സ്ഥയാ വാസനയാ വിഷേ-ണേവ വശീ-കൃതഃ .. 33

അസ+മ്യഗ്/ദർശനംയ് യസ്മാ/ദനാ+ത്മ+ന്യാത്മ-ഭാവനമ് .
യദ-വസ്തുനി വസ്/തുത്വംൻ ത+ച്ചി+ത്തം വിദ്ധി രാഘവ .. 34

ദൃഢാ+ഭ്യാസ-പദാർ/ഥൈക/വാസനാ-ദതി-ചഞ്ചലമ് .
ചിത്തം സംഞ്-ജായതേ ജന്മ/ജരാ-മരണ-കാരണമ് .. 35

യദാ ന വാ+സ്യതേ കിംചി+ദ്ധേയോ-പാദേയ-രൂപി യത് .
സ്ഥീയതേ സകലംൻ ത്യക്ത്വാ തദാ ചിത്തം ന ജായതേ .. 36

അവാ-സനത്വാത്-സതതംയ് യദാ ന മനുതേ മനഃ .
അമ-നസ്താ തദോ-ദേതി പര-മോപ-ശമ+പ്രദാ .. 37

യദാ കിംചിന്ന സംവിത്തൗ/ സ്ഫുര+ത്യ+ഭ്ര/മിവാമ്/ബരേ .
തദാ പദ്മ ഇവാ-കാശേ ചിത്ത-മന്തർന ജായതേ .. 38

യദാ ന ഭാ+വ്യതേ ഭാവഃഖ് ക്വചിജ്-ജഗതി വസ്തുനി .
തദാ ഹൃദമ്/ബരേ ശൂ+ന്യേ കഥംഞ് ചിത്തം പ്രജായതേ .. 39

ഏതാവ+ന്മാത്രകം മന്യേ രൂപംഞ് ചിത്തസ്യ രാഘവ .
യദ്/ഭാവനംവ് വസ്തു/നോ്ഗ+ന്തർ/വസ്തു+ത്വേന രസേന ച .. 40

ന കിംചിത്/കല്പനാ-യോഗ്യംൻ ദൃശ്യം ഭാവ-യതസ്/തതഃ .
ആകാശ-കോശ+സ്വ+ച്ഛ+സ്യ കുത+ശ്ചിത്തോ-ദയോ ഭവേത് .. 41

യദ-ഭാവന-മാസ്ഥായ യദ-ഭാവസ്യ ഭാവനമ് .
യദ്യഥാ/വസ്തു-ദർശിത്വംൻ തദ-ചിത്ത+ത്വ/മുച്യതേ .. 42

സർവ-മന്തഃഫ് പരി+ത്യ+ജ്യ ശീതലാ-ശയ-വർതി യത് .
വൃത്തി+സ്ഥ-മപി ത+ച്ചിത്ത/മസ+ദ്രൂപ-മുദാ-ഹൃതമ് .. 43

വാസനായാ രസാ+ധ്യാനാ+ദ്രാഗോ യസ്യ ന വിദ്യതേ .
തസ്യ ചിത്തമ-ചിത്ത+ത്വംങ് ഗതം സത്ത്വംൻ തദു+ച്യതേ .. 44

ഘനാ ന വാസനാ യസ്യ പുനർ-ജനന-കാരിണീ .
ജീവ+ന്മുക്തഃസ്/ സസ+ത്ത്വ+സ്ഥ/+ശ്ച+ക്ര+ഭ്രമ/വദാ+സ്ഥിതഃ .. 45

ഭൃഷ്ട-ബീജോ-പമാ യേഷാം പുനർ/ജനന-വർജിതാ .
വാസനാ-രസ/നിർഹീനാ ജീവ+ന്മുക്താ ഹി തേ സ്ഥിതാഃ .. 46

സ+ത്ത്വ-രൂപ-പരി+പ്രാപ്ത/ചിത്താ+സ്തേ+ ജ്ഞാന-പാരഗാഃ .
അചിത്താ ഇതി ക+ഥ്യ+ന്തേ ദേഹാ+ന്തേ+ വ്യോമ-രൂപിണഃ .. 47

ദ്വേ ബീജേ രാമ ചിത്തസ്യ+ പ്രാണ+സ്പന്ദന-വാസനേ .
ഏകസ്/മിം+ശ്ച തയോഃഹോ ക്ഷീണേ+ ക്ഷിപ്രംൻ-ദ്വേ അപി ന+ശ്യതഃ .. 48

മിഥഃഖ് കാരണ-മേതേ ഹി/ ബീജേ ജന്മനി ചേതസഃ .
ജലാങ്ഗീ-കരണേ രാമ ജലാശയ-ഘടാ-വിവ .. 49

ഘനാ ന വാസനാ യസ്യ പുനർ/ജനന-കാരിണീ .
ബീജാങ്കുര-വദേതേ ഹി സംസ്ഥിതേ തിലതൈല-വത് .. 50

അവിനാ-ഭാവിനീ നിത്യംങ് കാലാ-കാങ്ക്ഷി+ക്രമേ തഥാ .
സർവ-മുത്/പാദയ+ത്യേത+ച്ചി+ത്തകഃസ് സംവിദാ+ത്മകഃ .. 51

യഥാ+പ്രാണേ+ന്ദ്രി/യാനന്ദ-മാനന്ദ-പവനാ-വുഭൗ .
ചിത്ത+സ്യോത്/പാദികേ സാർധംയ് യദൈതേ വാസനേ തദാ .. 52

ആമോദ-പുഷ്പ-വത്-തൈല-തില-വ+ച്ച+ വ്യവ+സ്ഥിതേ .
വാസനാ-വശതഃഫ് പ്രാണ/+സ്പന്ദ+സ്തേനച വാസനാ .. 53

ജായതേ ചിത്ത-ബീജസ്യ തേന ബീജാ+ങ്കുര+ക്രമഃ .
വാസനോത്/പ്ലവ-മാന+ത്വാത്-സംവിത്/പ്രക്ഷോഭ-കർമണാ .. 54

പ്രാണ+സ്പന്ദം ബോധയതി തേന ചിത്തം പ്രജായതേ .
പ്രാണഃസ്/ സ്പന്ദന-ധർമിത്വാത്/-സ്പന്ദതേ+ സ്പൃഷ്ട-ഹൃദ്/ഗുണഃ 55

സംവിദം ബോധയംസ്/തേന ചിത്ത-ബാലഃഫ് പ്രജായതേ .
ഏവം ഹി വാസനാ+പ്രാണ+സ്പന്ദൗ/+ ദ്വൗ-തസ്യ കാരണമ് .. 56

തയോരേ-കക്ഷയേ നാശോ+ ദ്വയോ+ശ്ചിത്ത+സ്യ രാഘവ .
സുഖദുഃഖ-മനഃസ്/സ്പന്ദ/ ശാരീ-രക-വൃഹത്/ഫലമ് .. 57

കാര്യ-പല്ല-വിതാ-കാരംങ് കൃതി+വ്രതതി-വേഷ്ടിതമ് .
തൃഷ്ണാ/കൃഷ്ണാഹി-വലിതം/ രാഗ-രോഗ-ബകാ-ലയമ് .. 58

അജ്ഞാന-മൂലം സുദൃഢംൽ ലീനേ+ന്ദ്രിയ-വിഹംഗ/മമ് .
വാസനാ+ ക്ഷയ-മാനീതാ ചിത്ത-വൃ+ക്ഷംങ്ങ് ക്ഷണേന ഹി .. 59

പ്രപാത-യതി വാതൗഘഃഖ് കാല-പക്വ-ഫലംയ് യഥാ .
പാണ്ഡുരീ-കൃത-സർവാശം സ്ഥഗിതാ-ഖില-ദർശനമ് .. 60

വിലോല-ജലദാ-കാര-മ+ജ്ഞാ-നാവ-കരോ+ത്ഥിതമ് .
തൃഷ്ണാ-തൃണ-ലവ+വ്യാപ്തം+ സ്തമ്ഭാ-കൃതി ശരീരകമ് .. 61

സ്ഫുര+ത്തനു തനു+ക്ഷുബ്ധം സുഖ-മുത്/പ്ലവനം പ്രതി .
അന്തഃസ്/സ്ഥിത-മഹാ-ലോക/മപശ്യത്/പ്രവിലീയതേ .. 62

പവന+സ്പന്ദരോ+ധാച്ച രാമ ചിത്ത-രജഃഹ ക്ഷണാത് .
വാസനാ+പ്രാണ-പവന+സ്പന്ദയോ-രനയോർ/ദ്വയോഃ .. 63

സംവ്-വേദ്യം ബീജ-മി+ത്യുക്തം സ്ഫുര-തസ്തൗ/ യതസ്/തതഃ .
ഹൃദി സംവ്-വേദ്യ-മാപ്-യൈവ+ പ്രാണ+സ്പന്ദോ/ഥ വാസനാ .. 64

ഉദേതി തസ്മാത്-സംവ്-വേദ്യംങ്ങ് കഥിതം ബീജ-മേതയോഃ .
സംവ്-വേദ്യ-സംപരി+ത്യാഗാത്/പ്രാണ+സ്പന്ദന-വാസനേ .. 65

സമൂലംൻ നശ്യതഃഹ ക്ഷിപ്രം മൂല+ച്ഛേദാ-ദിവ+ ദ്രുമഃ .
സംവ്-വിദംവ് വി+ദ്ധി സംവ്-വേദ്യം ബീജംൻ ധീരതയാ വിനാ .. 66

ന-സം/ഭവതി സംവ്-വേദ്യംൻ തൈല-ഹീനസ്/തിലോ യഥാ .
ന ബഹിർ/നാന്തരേ കിംചിത്-സംവ്-വേദ്യംവ് വിദ്യതേ പൃഥക് .. 67

സംവ്-വിത്-സ്ഫുരന്തീ സംകല്പാത്-സംവ്-വേ+ദ്യം പശ്യതി+ സ്വതഃ .
സ്വപ്നേ യഥാ+ത്മ/മരണംൻ തഥാ ദേശാ+ന്തര+സ്ഥിതിഃ .. 68

സ്വച-മത്/കാര-യോഗേന സംവ്-വേദ്യം സംവ്-വിദസ്തഥാ .
സ്വവേദനം സ്വസംങ്ങ്-കല്പാത്-സംവ്-വിദോ യത്ര വർതതേ .. 69

ജഗജ്-ജാലമതോ ഭാതി തദിദം രഘുനന്ദന .
യഥാ ബാലസ്യ വേതാലഃസ്/ സ്വസംങ്ങ്-കല്പോദ്/ഭവാദ്/ഭവേത് .. 70

പുരുഷത്വംയ് യഥാ+ സ്ഥാണോഃസ്/
സംവ്-വേദ്യംവ്- സംവ്-വിദസ്/തഥാ .
യഥാ ചന്ദ്രാർക-രശ്മീനാംൻ ദണ്ഡതാ രേണുതാ തഥാ .. 71

യഥാ/ നൗ+സ്ഥാ-ചല+സ്പന്ദഃസ് സംവ്-വേദ്യം സംവ്-വിദസ്തഥാ .
ഏത+ന്മിഥ്യാ ഹി ദുർജ്ഞാനം സമ്യഗ്/ജ്ഞാനാ+ദ്വിലീയതേ .. 72

ര+ജ്ജ്വാമിവ ഭുജങ്ങ്/ഗത്വംൻ ദ്വീ+ന്ദു+ത്വം സ്വീക്ഷിതാ-ദിവ .
ശു+ദ്ധൈവ സംവിത്-ത്രിജഗത്/-സവേദ്യംൻ നാന്യ-ദസ്+ത്യലമ് .. 73

ഇ+ത്യന്തർ/നിശ്ചയോ രൂഢഃസ് സമ്യഗ്+ജ്ഞാനം വിദുർ-ബുധാഃ .
പൂർവംൻ ദൃഷ്ടമ-ദൃഷ്ടംവ് വാ യദ+സ്യാഃഫ് പ്രതി-ഭാസതേ .. 74

സംവ്-വിദസ്/തത്/പ്രയ+ത്നേന മാർജ-നീയംവ് വിജ്ഞാനതാ .
തദ-മാർജന-മാത്രം ഹി മഹാ-സംസാര-സംഗതമ് .. 75

തത്/പ്രമാർജന-മാത്രംൻ തു മോക്ഷ ഇ+ത്യനു-ഭൂയതേ .
സംവ്-വേദന-മനന്തായ ദുഃഖായ ജനനാ+ത്മനേ .. 76

അസംവ്-വിത്തിര-ജാ+ഡ്യ+സ്ഥാ/ സുഖാ-യാജ-നനാ+ത്മനേ .
അജഡോ ഗലിതാനന്ദ+സ്ത്യ+ക്ത/സംവ്-വേദനോ ഭവ .
അസംവ്-വേദ്യ+പ്രബു+ദ്ധാത്മാ യസ്തു സ+ ത്വം രഘൂ+ദ്വഹ .. 77

ശ്രീരാമ ഉവാച .
അജഡ+ശ്ചാ+പ്യ-സംവ്-വിത്തിഃഖ് കീദൃശോ ഭവതി+ പ്രഭോ .
അസംവ്-വിത്തൗ ച ജാ+ഡ്യംൻ തത്/കഥംവ് വാ വിനിവർതതേ .. 78

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
യഃസ് സർവ+ത്രാന/വ+സ്ഥാ+സ്ഥോ/ വി+ശ്രാ+ന്താ+സ്ഥോ ന കുത്രചിത് .
ജീവോ ന വിന്ദതേ കിംചി/ദസംവ്-വിദ-ജഡോ ഹി സഃ .. 79

സംവ്-വി+ദ്വസ്തു/ദൃശാ-ലമ്ബഃസ് സ-യ+സ്യേഹ ന വിദ്യതേ .
സോ∫സംവ്-വിദ-ജഡഃഫ് പ്രോക്തഃഖ് കുർവൻ/കാര്യ-ശതാ+ന്യപി .. 80

സംവ്-വേ+ദ്യേന ഹൃദാ-കാശോ മനാ-ഗപി ന ലി+പ്യതേ .
യസ്യാ-സാവ-ജഡാ സംവിജ്-ജീവ+ന്മുക്തശ്ച കഥ്യതേ .. 81

യദാ ന ഭാ+വ്യതേ കിംചിൻ-നിർവാസന-തയാ+ത്മനി .
ബാല-മൂകാ-ദിവി+ജ്ഞാന-/മിവച+ സ്ഥീയതേ+ സ്ഥിരമ് .. 82

തദാ ജാ+ഡ്യ/വിനിർ/മുക്ത-/മച്ഛ-വേദന-മാത-തമ് .
ആ+ശ്രിതം ഭവതി+ പ്രാജ്ഞോ യസ്മാദ്/ഭൂയോ ന ലി+പ്യതേ .. 83

സമസ്ത-വാസനാ+ത്യാഗീ നിർവി-കല്പ-സമാ-ധിതഃ .
നീല+ത്വ-മിവ ഖാത്/സ്ഫാര ആനന്ദഃസ്/ സംപ്ര-വർതതേ .. 84

യോഗിനസ്-തത്ര തിഷ്ഠന്തി സംവ്-വേദന-മസംവിദഃ .
ത+ന്മയ+ത്വാ/ദനാ+ദ്യ+ന്തംൻ തദ+പ്യന്തർ/വിലീയതേ .. 85

ഗച്ഛംസ്/തിഷ്ഠൻഥ്.സ്പൃശഞ്/ജി+ഘ്ര+ന്നപി തേനസ ഉ+ച്യതേ .
അജഡോ ഗലിതാ-നന്ദസ്/ത്യക്ത-സംവ്-വേദനഃസ് സുഖീ .. 86

ഏതാംൻ ദൃഷ്ടിമ-വഷ്ടഭ്യ കഷ്ടയാ യ+ത്ന/ചേഷ്ടയാ .
തര ദുഃഖാമ്/ബുധേഃഫ് പാര/മപാര-ഗുണ-സാഗര .. 87

യഥാ ബീജാദ്/ബൃഹ+ദ്വൃക്ഷോ+ വ്യോമ+ വ്യാപ്-നോതി കാലതഃ .
തഥൈ-വേദം-സ്വ/സംകല്പാത്-സംവ്-വേ+ദ്യമ/സദു+ത്ഥിതമ് .. 88

യദാ സംകല്പ്യ സംകല്പ്യ സംവ്-വിത്-സ്വംവ് വിന്ദതേ വപുഃ .
തദാസ്യ ജന്മ-ജാലസ്യ സൈവ ഗച്ഛതി ബീജതാമ് .. 89

ജനയി+ത്വാത്മനാ+ത്മാനം മോഹ-യിത്വാ പുനഃഫ് പുനഃ .
സ്വയം മോക്ഷംൻ നയ+ത്യന്തഃസ് സംവിത്-സ്വം വി+ദ്ധി രാഘവ .. 90

യദേവ ഭാവ-യ+ത്യേഷാ തദേവ ഭവതി+ ക്ഷണാത് .
നഭ-വദ്/ഭൂമികാ-മു+ക്താ സമാ-യാതി ചിരാ+ദ്വപുഃ .. 91

ദേവോ നാസൗ സുരോ രക്ഷോ യക്ഷഃഖ് കിംങ് കിന്നരോ ജനഃ .
ആത്-മൈ/വാ+ദ്യ-വിലാസി+ന്യാ/ ജഗ+ന്നാട്യം പ്രനൃ+ത്യതി .. 92

ബ+ദ്ധ്വാ+ത്മാനം/ രുദി+ത്വാച കോശ-കാര-കൃമി+ര്യഥാ .
ചിരാത്/കേവ-ലതാ-മേതി+ സ്വയം സംവിത്-സ്വഭാവതഃ .. 93

ജഗജ്-ജലധി-ജാലാനാംവ് സംവിജ്-ജലമലംങ് ഗതാ .
ഏഷൈവാ-പൂർവ-ദിക്-ച+ക്രം സ്ഫുര+ത്യ+(ദ്-വ്യാ)ദിതാംങ് ഗതാ .. 94

ദ്യൗഃഹു+ ക്ഷമാ വായു-രാകാശം പർവതാഃസ് സരിതോ ദിശഃ .
ഇ+ത്യ+സ്യാ വീചയഃഫ് പ്രോക്താഃസ് സംവിത്-സലില-സംതതേഃ .. 95

സംവ്-വി+ന്മാത്രംഞ്ജ് ജഗ+ത്സർവംൻ ദ്വിതീയാ നാസ്തി കല്പനാ .
ഇ+ത്യേവ സമ്യഗ്/ജ്ഞാനേന സംവിദ്/ഗച്ഛതി നാന്യ-താമ് .. 96

യദാ ന വിന്ദതേ കിംചിത്-സ്പ+ന്ദതേ നന-വേ/പതേ .
സ്വാ+ത്മ+ന്യേവ+ സ്ഥിതിംയ് യാതി സംവി+ന്നോ ലി+പ്യതേ തദാ .. 97

അഥാ+സ്യാഃസ് സംവിദോ രാമ സ+ന്മാത്രം ബീജ-മുച്യതേ .
സംവി+ന്മാത്രാ/ദുദേ+ത്യേഷാ+ പ്രാകാ+ശ്യ-മിവ തേജസഃ .. 98

ദ്വേ രൂപേ തത്ര സ+ത്തായാ ഏകംൻ നാനാ-കൃതി+ സ്ഥിതമ് .
ദ്വിതീയ-മേക-രൂപംൻ തു വിഭാ-ഗോ/യംൻ തയോഃശ് ശൃണു .. 99

ഘടതാ പടതാ ചൈവ+ ത്വത്താ മ+ത്തേതി ക+ഥ്യതേ .
സത്താ-രൂപ-വിഭാഗേന യ+ത്ത+ന്നാനാ-കൃതി+ സ്ഥിതമ് .. 100

വിഭാഗംൻ തു പരി+ത്യ+ജ്യ സ+ത്തൈ/കാ+ത്മ-തയാ തതമ് .
സാമാന്യേ/നൈവ സ+ത്തായാ രൂപ-മേക-മുദാ-ഹൃതമ് .. 101

വിശേഷം സംപരി+ത്യജ്യ സ+ന്മാത്രംയ് യദലേ/പകമ് .
ഏകരൂപം മഹാരൂപം സത്താ-യാസ്/തത്-പദംവ് വിദുഃ .. 102

രൂപംൻ നാനാ-കൃതി+ത്വേന സ+ത്തായാ ന കദാചന .
അസം/വേദ്യം സംഭ-വതി തസ്മാ/ദേത-ദവസ്/തുകമ് .. 103

ഏകരൂപംൻ തു യ+ദ്രൂപം സ+ത്തായാ വിമലാ+ത്മ-കമ് .
ന കദാചന ത+ദ്യാതി നാശംൻ നാപി ച വിസ്മൃതിമ് .. 104

കാല-സത്താ കലാ-സത്താ വസ്തു-സത്തേയ-മിത്യപി .
വിഭാഗ-കലനാംൻ ത്യ+ക്ത്വാ സ+ന്മാത്രൈക-പരോ ഭവ .. 105

കാല-സത്താ+സ്വ/സത്താച+ പ്രോ+ന്മുക്ത-കലനാ സതീ .
യദ്യ+പ്യുത്തമ-സദ്രൂപാ തഥാ+പ്യേഷാ ന വാസ്തവീ .. 106

വിഭാഗ-കലനാ യത്ര വിഭിന്ന-പദ-ദായിനീ .
നാനാതാ-കാരണംൻ ദൃഷ്ടാ/ തത്/കഥം പാവനം ഭവേത് .. 107

സത്താ-സാമാ+ന്യമേ-വൈകം/ ഭാവയത്-സകലംവ് വപുഃ .
പരിപൂർണ-പരാനന്ദീ തിഷ്ഠാ-ഭരിത-ദിഗ്-ഭരഃ .. 108

സത്താ സാമാന്യ-മാത്രസ്യ യാ കോടിഃഖ് കോവിദേ+ശ്വര .
സൈവാ+സ്യ ബീജതാംയ് യാതാ തത ഏവ+ പ്രവർതതേ .. 109

സത്താ-സാമാന്യ-പര്യ+ന്തേ യത്തത്/കലന-യോദ്ധി-തമ് .
പദ-മാദ്യ/മനാ+ദ്യ+ന്തംൻ തസ്യ ബീജംൻ ന വിദ്യതേ .. 110

സത്താ ലയംയ് യാതി/ യത്ര നിർ/വികാരംഞ് ച തിഷ്ഠതി .
ഭൂയോ നാവർ/തതേ ദുഃഖേ തത്ര ലബ്ധ-പദഃഫ് പുമാൻ .. 111

ത+ദ്ധേതുഃസ് സർവ-ഹേതൂനാംൻ തസ്യ ഹേതുർ-ന വി+ദ്യതേ .
സംസാരഃസ് സർവ-സാരാണാംൻ തസ്മാത്-സാരംൻ ന വി+ദ്യതേ .. 112

തസ്മിം+ശ്ചി+ദ്ദർ/പണേ+ സ്ഫാരേ സമസ്താ വസ്തു-ദൃഷ്ടയഃ .
ഇമാ+സ്താഃഫ് പ്രതിബിമ്/ബന്തി സരസീവ തട+ദ്രുമാഃ .. 113

സർവേ ഭാവാ ഇമേ തത്ര+ സ്വദ+ന്തേ സാധു-വാരിധേഃ .
ഷ+ഡ്രസാ ഇവ ജി+ഹ്വായാഃഫ് പ്രകടത്വം പ്രയാന്തി ച .. 114

തസ്മാ/ദ+ച്ഛ-തര+സ്യാപി ചിദാ-കാശസ്യ വൈ പദമ് .
സർവേഷാം/ സ്വാദു-ജാതീനാ/മലമാ+സ്വാദനംഞ് ച തത് .. 115

ജായതേ വർതതേ ചൈവ വർധതേ+ സ്പൃ+ശ്യത്യേഥ വാ .
തിഷ്ഠന്തി ച ഗല+ന്തീഹ ത+ത്രാങ്ഗ ജഗതാംങ് ഗണാഃ .. 116

തത്തദ്/ഗുരു ഗരി+ഷ്ഠാനാംൻ തത്ത+ല്ലഘു ലഘീ-യസാമ് .
തത്തത്-സ്ഥൂലം സ്ഥവിഷ്ഠാനാ/മണീയസ്/തദണീയ-സാമ് .. 117

ദവീയസാംൻ ദവിഷ്ഠംൻത/ദന്തികാനാംൻ തദ+ന്തികമ് .
കനീയസാംങ് കനീയസ്/തത്തജ്-ജ്യേഷ്ഠംഞ് ജ്യായസാ-മപി .. 118

തേജസാ-മപി ത+ത്തേജസ്/തമസാ-മപി ത+ത്തമഃ .
വസ്തൂനാ-മപി ത+ദ്വസ്തു ദിശാ-മ+പ്യങ്ഗ ദിക്-പരാ .. 119

തന്ന കിംഞ്-ചിച്ച കിംഞ്-ചിച്ച തത്ത-ദസ്തീവ നാസ്തി ച .
തത്തദ്-ദൃശ്യമ-ദൃശ്യംഞ്-ച/ തത്ത-ദസ്മി-ന ചാസ്മി ച .. 120

രാമ സർവ+പ്രയ+ത്നേന തസ്മിൻ/പരമ-പാവനേ .
പദേ+ സ്ഥിതി-മുപാ-യാസി യഥാ കുരു തഥാ-നഘ .. 121

തദ-മല-മജരംൻ തദാ+ത്മ-തത്ത്വംൻ-
തദവ-ഗതാ-വുപ-ശാന്തി-മേതി ചേതഃ .
അവഗത-വിതതൈക/തത്-സ്വരൂപോ
ഭവ-ഭയ-മുക്ത-പദോ്സി ത+ച്ചിരായ .. 122

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോപായേ-ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ സംസൃതി-ബീജ-വിചാര-യോഗോപ-ദേശോ
നാമൈക-നവതി-തമഃസ് സർഗഃ 91
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
12.11.2023